

Sundbyberg, 2022-10-13

Vår referens

Mottagare Anders Kompass
Institutet för mänskliga rättigheter

Funktionsrätt Sveriges synpunkter på aktiv involvering i övervakning och representation i rådet för institutet för mänskliga rättigheter

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 50 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Vi har inför denna skrivelse bjudit in representanter från fler organisationer som representerar personer med funktionsnedsättning, inklusive organisationer utanför samarbetsorganet som får statsbidrag, ungdomsorganisationer, samarbetsorgan i län samt några till som är aktiva i arbetet för funktionsrätt. Synpunkterna grundar sig på resultatet av ett hybridmöte den 22 september där vissa organisationer även utanför samarbetsorganet deltog. Alla som deltog i mötet har fått möjlighet att ställa sig bakom denna skrivelse.

Inledande kommentarer

Effektivt och meningsfullt deltagande av personer med funktionsnedsättning, genom deras representativa organisationer, är hjärtat i konventionen. Det betonas också intersektionalitet och vikten av att den stora variation och mångfald av röster inom rörelsen ska komma till tals. I artikel 4.3 och 33.3 ska representativa organisationer av personer med funktionsnedsättning aktivt involveras i beslut om och övervakning av genomförandet av Funktionsrättskonventionen i staten. Hur det ska ske utvecklas i allmän kommentar 7ⁱ.

Funktionsrätt Sverige har förståelse för att det tar tid att bygga upp ett Institut för mänskliga rättigheter från grunden, men vi är starkt oroad över att vi inte noterat aktivt arbete för att rekrytera särskild kompetens om Funktionsrättskonventionen i den utsträckning som behövs för att genomföra det utökade uppdrag om att inte bara främja, utan också skydda och övervaka genomförandet av konventionen. Vår förhoppning är att bidra till institutets arbete.

Synpunkter om representation i MR-institutets råd och dialog med funktionsrättsorganisationer:

- **Funktionsrättsrörelsen behöver involveras i uppbyggnad av institutets arbete med artikel 33. Ett forum med bred representation bör inrättas kopplat till uppdraget.**

Vi föreslår ett bredare forum med representation från intresserade organisationer inom rörelsen kopplat till artikel 33 som träffas några gånger per år. Vi tror att det redan nu skulle vara bra med något slags beredande utskott som kan bidra med kunskap för att arbetet ska komma igång i enlighet med konventionen och organiseras på ett bra sätt. Eftersom det saknas resurser i civilsamhället för ett sådant arbete, bör Institutet överväga om det finns möjlighet att erbjuda ersättning för samordning av arbetet.

- **Funktionsrättsrörelsen behöver ha minst två representanter i institutets rådgivande organ. I lagen är det angivet att organisationer ska finnas i rådet. Två representanter är i linje med den tvåspårsstrategi vi har lyft flera gånger.**

Vi har tidigare hänvisat till en tvåspårsstrategi¹ – både mainstreaming i olika avdelningar och även en särskild enhet² för övervakningsmekanismen. Det kommer givetvis inte räcka för alla organisationer som är berörda, men med ett kompletterande forum kan det bidra till bred dialog. När institutet har dialog i särskilda sakfrågor är det förstås också viktigt att bjuda in rörelsen för att säkerställa funktionsrättsperspektiv.

- **Rådet behöver ha en tydlig roll för att bidra till Institutets arbete för att skydda och övervaka genomförande av rättigheter i Sverige. Inom detta område är Funktionsrättskonventionen en förebild för andra mänskliga rättigheter.**

Det är centralt att Institutet använder resurser effektivt, och tar initiativ och agerar när rättigheter kränks och det finns brister i lagstiftning. Det uttrycks i funktionsrättskonventionen. Många arbetar med att främja rättigheter. Därför är det viktigt att rådet får en tydlig roll och bidrar till att MR-institutet verkligen gör skillnad.

Vi upprepar tidigare medskick om att **alla som arbetar på institutet** har fördjupad kunskap om Funktionsrättskonventionen. Det inbegriper insikter i människorättsmodellen av funktionshinder men också innovativa aspekter om inkluderande jämlikhet, universell utformning och intersektionalitet samt stödjande beslutsfattande och rätten till ett självbestämt liv i samhällsgemenskapen i enlighet med de fördjupningar som skett genom allmänna kommentarer.

Vänliga hälsningar

Nicklas Mårtensson
Generalsekreterare, Funktionsrätt Sverige

Åsa Strahlemo
Förbundsordförande,
DHR - Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet

Christina Heilborn
Förbundssekreterare, FUB

Kjell-Åke Nilsson
Ordförande, Funktionsrätt Västerbotten

Jamie Bolling
Direktör, Independent Living Institute

Magnus Andén
Ordförande, Riksföreningen Jag

Veronica Magnusson Hallberg
Ordförande, Svenska Downföreningen

¹ FN lyfter ofta fram tvåspårsstrategi. Se bilaga till riktlinjer 39 d)
https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=CRPD/C/1/Rev.1

² Se även vår skrivelse till Lise Berghs departementsutredning 2018
http://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2018/04/Skrivelse-om-CRPD_NHRI-2018-04-11-1.pdf

³ Även medskick till utredningen om inrättande av ett MR-institut 2021
<https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2021/07/Funktionsratt-Sverige-medskick-till-Utredningen-om-inrattande-av-ett-Institut-for-manskliga-rattigheter-juni-2021.pdf>